

Matti Torkkomäki

NYKYAJASSA NYKYAIKAISIN ARVOIN!

Vuosikirjojemme esipuheissa olen toistuvasti tähdentänyt vastuutamme ympäristöämme kohtaan. Myös vesiensuojelutyön jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä olen korostanut. Toiminnan jatkuvuuden ja vesiensuojelun yleisen hyväksyttävyyden vuoksi olen tavan takaa odottanut aktiivisia toimia virkamiehiltä, poliittisilta päättäjiltä ja kaupungin johdolta.

Nyt en lähde näitä teemoja toistamaan. Yhdistyksen tärkeimpänä roolina on pitää vesiensuojelun näkökulmaa jatkuvasti esillä. Olemme onnistuneet, jos yhä useampi alkaa kaikissa toimissaan **tiedostaa** oman osuutensa vesiemme tilan parantamisessa. Olemme onnistuneet hyvin, jos tämä tietoisuus johtaa myös **käytännön toimintaan**. Olemme onnistuneet erinomaisesti, jos vesiemme arvo koetaan niin tärkeäksi, että niiden tilan parantamiseksi tehdään **pitkäjänteisiä suunnitelmia**, joiden toteuttamiseen myös taloudellisesti sitoudutaan - työsarkaa riittää.

Kaikki toimintamme lähtee arvoista. Entisaikoina vesistöjä arvostettiin, mutta aivan eri perustein kuin tänä päivänä. Silloin niillä oli tärkeä merkitys jokapäiväisessä elämässä. Vesistöt olivat arvokkaita hyödyn näkökulmasta. Kuten Manu Kärki ansiokkaassa artikkelissaan toteaa, vedellä ja vesistöillä oli entisaikoina monia käytännöllisiä tehtäviä: särpimen ohella ne tarjosivat kulkutien kaikkina vuodenaikoina, virtaavan veden voima pantiin pyörittämään myllyjä ja vesistöt toimivat myös arvokkaana tukkien uittoväylänä.

Kaikkein hyödyllisintä esi-isiemme aineellisesti niukkana aikana oli kuitenkin maanviljelys. Jos vesistöt joutuivat ristiriitaan maatalouden intressien kanssa, saivat vesistöt väistyä. Näin tapahtui myös hyvin konkreettisesti. Jokainen järvi, joka kohtuullisin keinoin oli kuivattavissa maatalousmaaksi kuivattiin ja, jos se ei onnistunut, niin ainakin vedenpintaa alennettiin. Metsien arvon kohotessa runsas sata vuotta sitten myös metsämaan alaa yritettiin lisätä järvien pintoja laskemalla.

Vesistöillä ei Someron oloissa ole perinteisin kriteerein enää juuri mitään käytännöllistä arvoa: tukit eivät ui, vesirattaat eivät pyöri, jäätietkin on hylätty. Paitsi tietysti turkulaisille, jotka sammuttavat janoaan Paimionjoen savisamealla ruskean humuksen värjäämällä vedellä.

Menneisyyden vedenkäyttöperinteitä on kiintoisaa muistella. Silloin kun vesistöillä oli suuri käytännön merkitys, niitä ei nykyaikaisessa mielessä arvostettu. Esim. rannoilla ei ollut mitään erityisarvoa, vaan ne olivat pikemminkin veden valtaamaa maata. Tämä näkyy erinomaisesti vielä Paimionjoen säännöstelysopimuksessakin, joka tehtiin 1950 - 1960-lukujen vaihteessa: tuolloin oltiin huolissaan lähinnä vain tulvien torjunnasta - maan suojelemisesta vedeltä. Vesistöjen arvoa kuvaavat hyvin myös menneiden aikojen käytännöt: vesistöt toimivat pitkään myös viemärin jatkeina ja rannat yleisesti maantäyttöalueena, jopa kaatopaikkana. -Tuon ajan satoa korjaamme nyt.

Nyt vesistöjä arvostetaan yhtenä tärkeimpänä elinympäristönämme. Useat vapaa-ajan toiminnot keskittyvät vesien äärelle ja rannat houkuttelevat paikkakunnalle uusia asukkaita. Käytännön toimissa vesistöjä arvostetaan yhäkin aivan riittämättömästi: Someron taajaman maisemalle hyvin keskeiset Kirkkojärvi ja Jaatilanjoki ovat Someron vesistä huonokuntoisimpia. Koko Someron kulttuurimaisemille keskeinen Paimionjoen vesistö Pajulan kaunista kylämaisemaa elähdyttävine Virkkaanjokineen on yhäkin vailla hoitosuunnitelmaa. Paimionjoki-säätiö ehdotuksemmekin näyttää hautautuneen.

Ihminen on luontaisesti laiska pohtimaan toimiensa seurauksia ja ottamaan niistä vastuuta. Puhdasta vettä, raitista ilmaa ja terveyttä pidetään itsestään selvyytenä. Vasta kun nämä menetämme, havaitsemme niiden arvon. Viisasta olisi toimia silloin kun huononemisen oireet ilmaantuvat. Yhdistyksellemme riittää töitä vesiensuojeluaiheiden esiin nostajana ja keskustelun ylläpitäjänä.

Vesiensuojelun puolesta työskentelevät ne, jotka arvostavat menneisyytemme parhaita puolia, mutta samalla oivaltavat, että nykyajan on opittava menneisyyden virheistä. Esi-isiämme ei pidä syyttää: heillä ei ollut nykyajan tietoa, keinoja, eikä varallisuutta. Arvotkin olivat "toista maata": silloin suojeltiin maata vedeltä, eikö nyt olisi aika yhä päättäväisemmin suojella myös vettä maalta!

Toivomme, että yhä useampi liittyy mukaan toimintaamme. Vesiensuojelutyö tähtää parempaan tulevaisuuteen.